

Patti Callahan

A fost odată un dulap

Traducere din limba engleză și note de
Cornelia Marinescu

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Redactare:
Lorina Chițan

Design și ilustrație copertă:
Andrei Gamarț

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Mirela Voicu

Corectură:
Andreea-Lavinia Dădârlat

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CALLAHAN, PATTI

A fost odată un dulap / Patti Callahan ; trad. din lb. engleză și note de Cornelia Marinescu. - București : Editura Trei, 2022
ISBN 978-606-40-1588-4

I. Marinescu, Cornelia (trad. ; note)

821.111

Titlul original: Once Upon a Wardrobe
Autor: Patti Callahan

Copyright © 2021 Patti Callahan Henry
All rights reserved.

Copyright © Editura Trei, 2022
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN 978-606-40-1588-4

*Cu nesfârșită dragoste
pentru Bridgette Kea Rock.
Indiferent de vârstă, fie ca niciodată,
niciodată să nu ajungi
prea bătrână pentru basme*

Mhamó¹

¹ Bunica (ir.).

*Uneori, basmele pot spune cel mai
bine ceea ce este de spus.*

C.S. LEWIS

Unu

George întâlnește un leu

Decembrie 1950

Worcestershire, Anglia

George Henry Devonshire nu are decât opt ani și deja știe adevărul. Nu mai e nevoie să i se spună: inima cu care s-a născut nu este suficient de puternică, iar ei au făcut tot ce le stătea în putință. Și când spune *ei*, se referă la medic și la asistente, la părinți și la Megs, sora lui mai mare. Dacă ei l-ar fi putut salva, dacă și-ar fi putut da viața pentru el, ar fi făcut-o. Dar nu pot. George știe și asta.

Zăpada de decembrie se îngrămădește la fereastra camerei lui, în valuri albe, unul după altul. George stă în pat, în capul oaselor, rezemat de pernele pe care mama lui i le înfoaie întruna. Lângă el se află o masă de stejar închis la culoare, pe care stau flacoane cu medicamente, un pahar cu apă și o cană cu ceai răcit pe care mama lui uitase să o ia. În toată învălmășeala

aceea se află și o carte, abia apărută, cu titlul *Leul, vrăjitoarea și dulapul* de C.S. Lewis. Pe copertă e un leu și George se uită adeseori la el ca și cum acesta ar deține răspunsul pentru tot ceea ce vrea să știe.

Și sunt o mulțime de lucruri pe care vrea să le știe.

Mai demult, George credea că, dacă va trăi suficient cât să ajungă adult, va obține toate răspunsurile. Acum crede că adulții nu știu mai multe decât el despre chestiile importante.

Totuși bărbatul care a scris această carte — această poveste care îl scoate pe George din camera lui și îl duce în Narnia —, bărbatul acela *știe* ceva. Ce anume poate să fie, însă, acel *ceva* este un mister.

„A fost odată, demult, undeva foarte departe“, așa încep adesea cele mai bune povești, însă acest autor își începe cartea doar cu patru nume — Peter, Susan, Edmund și Lucy — și cu un dulap fermecat.

George o așteaptă pe Megs a lui să vină acasă în weekend, de la universitate, ca să-i poată spune despre cartea asta nemaipomenită, despre ținutul acela alb, unde este veșnic iarnă, dar Crăciunul nu vine niciodată, unde animalele pot să vorbească și fundul unui dulap se deschide către o altă lume. George o iubește pe Megs mai mult decât ar putea să exprime toate cuvintele pe care le cunoaște el despre acest sentiment.

În celălalt capăt al camerei lui George, se află propriul lui dulap din lemn, unul obișnuit. Băiatul se strecoară jos din așternut și își vâra picioarele în papucii pufoși, din blană de miel. Rămâne fără suflu, așa cum i se întâmplă de fiecare dată când agită brusc mușchiul acela firav care este inima lui. Așteaptă ca pulsul să îi

ajungă la ritmul a ceea ce plănuia să facă și apoi se duce în capătul opus al odăii, târșându-și picioarele. Pune mâinile pe mânerele groase și deschide ușile masive.

Pe exteriorul ușii dulapului nu este o oglindă, așa cum se întâmplă în carte, sunt doar copaci și păsări sculptate. Ușile scârțâie și George se uită pe furiș la cele câteva obiecte vestimentare care stau agățate acolo. (Un băiat care stă mai mult în pat nu are nevoie de foarte multe cămăși și perechi de pantaloni.) Vede și paltoanele de lână ale familiei lui și hainele care nu mai încap în șifonierul părinților, ticsit peste măsură. Știe că în acest dulap nu există nicio ieșire secretă și că nu poate să treacă prin ea ca să descopere o pădure înzăpezită, un felinar și un faun care să-l ia într-o mare aventură.

Ce poate să facă George este să se așeze înăuntru, să închidă ochii și să se poarte singur în acea lume imaginară, unde poate să aibă propriile aventuri, unde poate să evadeze din lumea foarte reală, unde corpul lui nu va îmbătrâni și unde mama nu plânge în bucătărie. Ea crede că nu poate să o audă, dar George poate.

Dă la o parte hainele, cămășile și rochiile și se strecoară înăuntru. E un băiețel firav, nu la fel de mare pe cât ar trebui să fie un băiat de opt ani, dar destul cât să fie nevoit să-și ducă genunchii la piept în timp ce se retrage iute în fundul dulapului, fără să tragă ușa ca s-o închidă complet, exact așa cum Lucy din carte îl învățase, că nu trebuie să închizi *niciodată* ușa unui dulap când te afli înăuntru.

Întunericul îl învăluie și se simte chiar bine, înconjurat de mirosul parfumului de trandafiri al mamei

sale, amestecat cu naftalină (chiar ca în carte) și cu un iz fin de lemn, care te duce cu gândul la o pădure. Se reazemă și, când simte spatele solid al dulapului, scoate un suspin lung. Închide ochii și invocă imaginea unui castor care vorbește și care îl invită la ceai într-un baraj făcut din bețe.

George zâmbește.

Nu e așa de speriat pe cât crede familia lui. Nu-l doare nimic și nu se așteaptă să-l doară, nici măcar când inima va înceta să mai bată. E doar obosit și nu e chiar așa de rău să dormi.

A citit destule cărți (căci ce altceva poți să faci în pat?) ca să știe că Narnia nu e ceva real sau nu e real în sensul pe care adulții îl dau acestui cuvânt. (Dar, pe de altă parte, ce știi ei?) Totuși profesorul care a scris despre acest loc magic este real și locuiește la Oxford, acolo unde Megs este studentă. Nu e departe, dacă mergi cu trenul. Bărbatul acela probabil că știe răspunsurile la întrebările lui George.

De unde vine acest tărâm al leului, al vrăjitoarei albe, al faunilor, al castorilor și al castelelor?

Cum a ajuns Aslan — leul care e la fel de adevărat ca orice altceva viu pe care băiețelul l-a cunoscut vreodată — să intre în paginile unei cărți?

George simte cum somnul se furișează asupra lui, aidoma unui leu la pândă, și i se lasă pradă, cu mâinile vârâte în coama blănoasă (de fapt, o haină de-ale mamei sale, din blană de iepure). Lumea rece ca gheața a unei păduri înzăpezite îl împresoară, într-o poveste care se scrie în dosul pleoapelor lui, schițată în mintea lui, înflorată de visele lui.

Doi

Megs nimerește într-o poveste

A fost odată, și mai există chiar și acum, un oraș pe malul râului Cherwell, un oraș la fel de plin de povești nemuritoare ca orice oraș al lumii. Râul molcom își începe călătoria în Hellidon și își împlinește destinul vărsându-se în Tamisa la Oxford, un oraș al turnurilor din piatră și al turelor ascuțite și sclipitoare, locul unde începe această povestire, ca multe altele. Unele dintre poveștile imaginate în acest loc străvechi se ridică deasupra celorlalte; ele se înalță din turnuri, din bibliotecile tăcute și odăile pentru o singură persoană, din muzee și din caldarâmul străzilor. Unele dintre aceste povești au devenit legende.

Mituri.

Istории care fac la fel de mult parte din noi ca propriul nostru schelet.

Eu, însă, Margaret Louise Devonshire, Megs, așa cum îmi zic toți cei care mă cunosc, nu dau doi bani pe toate astea, sincer. Inima mea e dăruită numerelor și ecuațiilor, capul meu, plin de gânduri despre cum să rezolv cele mai mari mistere ale fizicii.

Azi e prima zi din decembrie și eu mă aflu în trenul care merge de la Oxford la gara Foregate din Worcester, situată la numai câțiva kilometri distanță de casa mea, de pe London Road. Spre deosebire de ceilalți colegi ai mei de la Somerville College, unul dintre puținele colegii din Oxford care acceptă femei la studiu, eu părăsesc mai des universitatea în weekenduri, însă niciunul nu are un frățior ca George și ei par mai mult decât fericiți să stea departe de casele și orașele lor. Îi numesc colegii mei, și nu prietenii mei, pentru că deocamdată nu sunt mai mult de atât. Poate pentru că plec din Oxford imediat ce se întâmplă să am o perioadă liberă, în timp ce toți ceilalți se adună prin taverne și beau bere, discută politică, joacă dame și flirtează între ei, ca și cum ar fi cel mai simplu lucru de pe lume.

Nu aș îndrăzni să-i spun niciunuia dintre ei adevărul. Îmi e dor de tot ceea ce înseamnă Worcester al meu: felul cum orașul se întinde pe ambele maluri ale șarpelui argintiu care este râul Severn; zăngănitul fabricii de porțelan Royal Worcester; Worcester Bridge, podul care se arcuiește peste râu, cu pietrele lui sclipind în soare; dealurile acoperite de iarbă-neagră; și Catedrala din Worcester, care se înalță semeață în centru, cu turnele ei ascuțite ridicate drept spre ceruri.

Nu e vorba că aș regreta că sunt la facultate — nu regret! Am muncit toată viața ca să ajung aici. Toată viața, de când mă știu, mi-am țintit săgețile drept spre centrul Oxfordului. Am 17 ani, sunt prima femeie din familia noastră care urmează o facultate și sunt mândră că primesc o bursă de merit pentru notele mele mari. Mi se pare puțin nedrept că beneficiez de o astfel de bursă

și de un apartament, plătit și complet mobilat, cu dormitor și un salonaș, pentru ceva ce mie îmi vine foarte ușor să obțin, ceva ce iubesc atât de mult.

Desigur, nu la fel de mult cât îl iubesc pe George.

Acasă înseamnă casa noastră din Devonshire, o căsuță din piatră împrejmuțată de garduri vechi, făcute manual din lemn de arin. Între poarta joasă de lemn și ușa principală stă ascunsă sub zăpadă o întreagă grădină sălbatică, plină cu fumărițe purpurii și limba-cucului, crescute haotic. Jardinierele, pe care tata i le-a făcut de mult mamei, de ziua ei, stau prinse de cele două ferestre laterale, triste și pustii în goliciunea iernii.

Toamna trecută, când pământul începea să treacă în hibernare, mama lucrase grădina cu o ferovare pe care nu i-o mai văzusem de ani întregi și cred că știu de ce: nu putea să-l țină pe George în viață, dar putea să facă florile și legumele să crească mulțumită îngrijirilor ei.

Azi, când ajung acasă, acolo unde mi-am dus traiul înainte să plec la Oxford, fumul urcă în rotocoale din hornul aflat în marginea din dreapta a casei. Pășesc atentă pe poteca pietruită, acoperită de zăpadă, sclipitoare sub săgețile razelor de soare. Ezit înainte să pun mâna pe clanța ușii de la intrare, vopsită în albastru.

Indiferent de cum mă simt, trebuie să par veselă, de dragul lui George.

Deschid ușa și mă lovește un val de căldură cu miros de șemineu, care îmi aduce aminte cu atâta putere de primii ani ai copilăriei mele, încât aproape că mi se-nmoaie genunchii.

Nu trebuie să cedez, totuși.

Trebuie să mă țin tare.

Închid ușa, îmi scot haina și mănușile, le pun pe bancetă și apoi îmi scot cizmele de cauciuc. Mă mișc încet prin casa pe care o cunosc la fel de bine ca propria viață. Pot să umblu prin ea cu viteza luminii, cu ochii închiși, fără să mă lovesc de vreo muchie de dulap, de masa din bucătărie sau de fotoliul mare, de piele, al tatei. Aș putea să-mi găsec camera, să mă strecur sub așternuturile destrămate ale patului cu o buiotă caldă și să am din nou doar zece ani.

Ajung în bucătăria cu pereți din piatră și descopăr că e pustie. Ceainicul stă pe blatul albastru, lângă o ceașcă de ceai goală. Pe măsuța neagră de lemn, un roman polițist de Dorothy L. Sayers¹, deschis cu fața în jos, cu cotorul rupt. Mama a ajuns la jumătatea povestirii despre lordul Peter Wimsey. Îmi place să mă gândesc la faptul că și autoarea cărții a fost studentă la Somerville, mă gândesc la cum ne leagă cartea ei, prin mijlocirea mamei.

Fac de două ori dreapta, să ajung în camera lui George. Dormitorul lui are ferestrele cele mai mari, ca să poată privi afară când inima lui slăbită nu îl lasă să se ridice. Uneori rămâne atât de disperant fără aer, că buzele îi devin albastrii, o nuanță ciudată. Fereastra aceea este ușa lui către lume.

Când intru în cameră, văd că în pat nu sunt decât perne boțite și așternuturi mototolite.

Inima îmi bubuie în timpane. Au plecat în grabă la spital și nimeni nu a avut răgazul să mă anunțe? S-a mai întâmplat și altă dată.

¹ Dorothy Leigh Sayers (1893–1957) — scriitoare de descendență engleză și irlandeză, cunoscută și apreciată pentru stilul care oscilează între analiza unor cazuri reale de omucideri, roman polițist și thriller.

Aud vocea mamei, din prag. Mă cuprinde în brațe, strâns, ca într-o menghină.

— Ai venit!

— Unde e George?

Îi arăt patul gol. Privirea mamei se desprinde de a mea și mătură camera. Tresare, îl strigă pe nume. Fac și eu la fel. Nu ne răspunde. Ne repezim amândouă încoace și încolo prin casa noastră mică și asta nu ne ia mai mult decât timpul cât să-l mai chemăm de încă trei ori.

Mama dă de perete ușa din față și scoate capul puțin afară.

— Nu văd decât urmele pașilor tăi pe zăpadă, zice și îi simt ușurarea din glas.

Fug înapoi în camera lui George și mă uit sub pat. Atunci observ că ușa dulapului e întredeschisă.

— Mamă, uite! strig și deschid brusc dulapul.

George e acolo, cu genunchii la piept, și ne privește fix, cu ochii lui albaștri.

— Megs!

Iese grăbit și eu îl îmbrățișez cât pot de tare, fără să mă tem că i-aș putea zdrobi oscioarele pieptului și umerilor.

— Georgie Porgie.

Îl ridic și el îmi încolăcește gâtul cu brațele. Îi inspir mirosul, a prins izul săculețelor cu trandafiri din dulap. Ușor și plăpând, se agață de mine. Și eu de el. Îl așez cu blândețe în pat și se ține agățat de gâtul meu până când izbucnesc în râs și îl sărut pe obraz. Îi trag cuvertura până sub bărbie, în timp ce mama ne privește cu o expresie de ușurare pură.

Mă așez pe marginea patului lui și George se întoarce spre mine.

— Am primit scrisoarea ta, îi spun. Ai povestit așa de frumos despre tata și oaia pe care a fugărit-o prin grădină. De unde ai învățat să scrii așa de bine?

George zâmbește. Are părul atât de blond, că pare de bumbac. Amurgul se odihnește lipit de ferestre ca și cum ar vrea să intre și el lângă noi, în cameră, așa că aprind lampa de pe noptieră.

— George, îi șoptesc, de ce te ascundeai acolo?

— Nu mă ascund, visez, zice privind pe geam afară, de parcă ar vedea ceva ce noi nu putem. Îmi imaginez.

Mama se uită la mine și îmi face semn din cap să o urmez în bucătărie.

— Mă întorc imediat, îi spun lui George și îl sărut pe obraz, în timp ce el închide ochii.

Mama pune ceainicul pe plita aragazului și câteva clipe rămâne privindu-l în tăcere. Apoi se întoarce spre mine, cu ochii în lacrimi.

— E din cauza cărții, de aceea se duce să se ascundă în șifonier. Citește iar și iar povestea aia. Nu vrea să mai citească nimic altceva. Nici măcar cărțile lui preferate, *Peter Iepurașul* și *Veverița Nucșoară*. Acum îl interesează doar Narnia și leul și cei patru copii care trăiesc departe de părinți, în timpul războiului. E vorba despre magie și vrăjitoare și animale care vorbesc. Nu mai vorbește decât despre ele.

— Tu ai citit cartea?

— Nu, încă nu. Mătușa Dottie a lăsat-o aici, acum câteva zile. E o carte nouă pentru copii, scrisă de autorul acela care predă la colegiul tău.

— Da, C.S. Lewis. Una dintre celelalte cărți ale lui, *Sfaturile unui diavol bătrân către unul mai tânăr*, a făcut vâlvă. Și am auzit că mai are în pregătire și altele.

— Păi, ar face bine să se grăbească. Am îndoieli că fratele tău va fi...

Lacrimile îi umplu ochii și mama și le șterge cu dosul palmei.

— Mamă, nu spune așa ceva. Te rog.

— E adevărat.

— Nu ai de unde să știi.

Ceainicul șuieră și mama toarnă apa clocotită în ceașcă, peste frunzele de ceai cuibărite în strecurătoarea de argint, și se uită la aburul care se ridică.

— Haide, du-te acum. Ia-ți ceașca de ceai și mergi să vorbești cu fratele tău.

Își strânge pe lângă trup puloverul gri, ponosit și încheie nasturii până sus, la gât, ca și cum lâna mieilor Shetland de la vechea fermă a tatălui ei ar ajuta-o să-și țină firea. Îi sărut obrazul îmbujorat, iar mama ia o batistă de bumbac, își șterge ochii și pe urmă își suflă energic nasul în ea. Râdem amândouă.

— Acum du-te, zice.

Camera lui George e călduroasă. În timpul zilei, aceasta e partea cea mai însorită din casă — intolerabilă timp de câteva săptămâni în fiecare vară și preferata pe timpul iernii. Are forma unui pătrat perfect (și eu știu ce înseamnă un pătrat perfect), iar pereții tencuiți au culoarea fildeșului. Patul de o persoană este făcut manual de bunicul nostru Devonshire, construit din lemn de stejar, cu patru piloni care se înalță precum turnul de la Magdalen¹. Podeaua din scânduri de

¹ Magdalen Tower (Turnul Magdalen) — turn-clopotniță construit în 1509, parte din Magdalen College, în Oxford.

stejar tăiate la mână e acoperită cu un covor din lână de oaie, pufos pe unde nu e călcat prea des și bățorit pe unde trecem mereu cu picioarele. Cuvertura de pe pat are dungi albastre și verzi și e trasă bine peste așternuturile albe și apretate, pe care mama le calcă. Așezat între cele două ferestre, dulapul din capătul opus patului i-a aparținut odinioară lui Dottie, sora mamei. Are ușile sculptate cu copaci și păsări, ca un luminiș de pădure. Mă gândesc la cum fiecare dintre aceste obiecte reprezintă o parte din familia noastră, fiecare a fost făcut sau lăsat moștenire de către un membru al familiilor Devonshire și MacAllister, până ce au ajuns acum la noi.

Fața lui George e calmă și el se reazemă ușor pe pernă, ca și cum nu ar fi suficient de greu ca să lase o adâncitură în penele dinăuntru ei. Are ochii închiși și mă uit la el cum doarme. Inspiră și expiră ușor.

— George, șoptesc.

Deschide ochii și zâmbetul i se lățește pe față.

— Știam eu că o să vii acasă dacă te rog. I-am zis și mamei.

— De ce să nu fi venit? îl întreb și îi iau mâna.

— Mama zice că ești prea ocupată cu școala. Examele la matematici sunt foarte grele, zice.

— Așa este, dar acum sunt aici.

— Am nevoie să faci ceva pentru mine.

Vorbește ca un bătrân sau, dacă nu bătrân, atunci exact ca tata.

— Orice, îi spun și mă așez pe scaunul tare, de lemn, de lângă patul lui.

— Tu l-ai văzut vreodată? mă întrebă.

— Pe cine să văd?

— Pe omul care a scris despre Narnia. Cel care a scris cartea.

— C.S. Lewis. Da, îl văd destul de des. Merge repede, cu pipă și baston, de-a lungul High Street și Parks Road, de parcă e mereu în întârziere undeva.

— Am nevoie să-l întreb un lucru.

— George, nu îl cunosc cu adevărat. Doar l-am văzut pe acolo. E profesor la Magdalen și acolo nu sunt acceptate fete. Eu studiez la Somerville. Pe cele două colegii nu le despart doar doi kilometri, ci fac parte din lumi diferite.

— E același lucru. E Universitatea Oxford.

Nu pot să-l contrazic în privința asta. Și oricum nu sunt genul care să se contrazică.

— Ce vrei să-l întreb?

— De unde vine Narnia?

— Nu înțeleg.

— Tu ai citit-o? mă întreabă, ca și cum întrebarea lui e chiar răspunsul.

Clatin din cap.

— E o carte pentru copii. Pe mine mă pasionează fizica și felul cum numerele țin universul nostru laolaltă. Învăț despre teoriile lui Einstein și... Nu am avut vreme să citesc o carte pentru copii.

— Rar se întâmplă să greșești, soră-mea, dar de data asta așa faci. Nu e o carte pentru copii. Poate că așa pare, după copertă, dar e o carte pentru toată lumea. Te rog, Megs. Trebuie să știi dacă Narnia e *reală*.

— Sigur că nu e reală. E o poveste, la fel ca *Veverița Nucuşoară* și cartea aceea despre fata care a căzut într-o gaură din pământ.